SOCIOLOGIE ŞI ASISTENŢĂ SOCIALĂ

CRIZA REFUGIAŢILOR UCRAINENI: PROBLEME ŞI MODALITĂŢI DE SOLUŢIONARE

Ana BUSUIOC

CZU: 314.151-054.73(477) 8busuioc.ana@gmail.com

This article examines the problems and solutions of the Ukrainian refugee crisis. The author, applying different research methods (interview, case study, statistical data analysis an personal experience), identifies the problems faced by Ukrainian refugees, determines their perceptions regarding their situation and integration opportunities, analyzes the requirements of the labor market and social assistance system for the integration of refugees, identifies the integration difficulties for Ukrainian refugees in host countries, elucidates the role of state institutions and international organizations in promoting measures of support and integration for Ukrainian refugees.

Fluxurile migratorii continue, generate de războiul Federației Ruse împotriva Ucrainei, afectează semnificativ țările vecine, inclusiv și Republica Moldova. Crizele umanitare și instabilitatea regională determină creșterea numărului de persoane care caută refugiu. Gestionarea eficientă a refugiaților necesită coordonare globală, sprijin financiar și responsabilități partajate, abordând probleme critice precum protecția, adăpostul adecvat și resursele esențiale, în timp ce se promovează integrarea și respectarea drepturilor omului.

Actualmente, se constată un flux major de refugiați ucraineni în toate statele lumii, iar cifra acestora ajunge la nivel global la 6 486 000 de oameni, dintre care, la 31.03.2024, în Republica Moldova sunt stabilite 118 880 de persoane [1].

Cel mai mare flux de refugiați ucraineni a fost înregistrat în perioada lunii martie 2022, marea majoritate de persoane, odată ajunse în Republica Moldova, au rămas aici pentru o perioadă relativ scurtă de timp, de câteva zile, țara noastră fiind identificată ca punct de tranzit în călătoria spre alte destinații din toată lumea, iar pe parcursul a 2 ani de la începutul războiului, numărul persoanelor care au ales să rămână în Moldova a crescut.

Menționăm, că *refugiatul* este o persoană care, conform Convenției Națiunilor Unite privind statutul refugiaților din 1951, se află în afara țării sale de origine din motive de frică de persecuție, conflicte armate, violență sau alte încălcări ale drepturilor omului și nu poate sau nu dorește să se întoarcă din cauza temerii pentru propria sa siguranță. Conform aceleiași Convenții, refugiaților și/sau instrumentelor juridice regionale complementare la care sunt parte, în momentul în care statul nu-și îndeplinește obligația de a asigura protecția cetățeanului sau rezidentului său, care

este nevoit să-și părăsească țara, responsabilitatea primară a protecției refugiaților revine statelor de primire [2].

Cele expuse demonstrează actualitatea și importanța **cercetării problemelor cu care se confruntă refugiații ucraineni din Republica Moldova și propunerea de metode de soluționare a lor**, care a constituit scopul tezei da master.

În procesul de elaborare a tezei au fost aplicate următoarele metode empirice:

- *interviul semistructurat* (au fost realizate 9 interviuri cu experți, 9 interviuri cu persoane refugiate, 9 interviuri cu persoane localnice);
- *studiul de caz* (au fost realizate 2 studii de caz cu persoane refugiate);
- *analiza documentară* (a fost realizată o revizuire a literaturii existente, incluzând articole științifice și alte surse relevante precum legislația în vigoare, raportările anuale ale entităților și ale organizațiilor nonguvernamentale de bază implicate în gestionarea crizei refugiaților, pentru a obține o înțelegere completă a problemelor și soluțiilor existente).

Pentru susținerea și integrarea refugiaților, autoritățile Republicii Moldova, în colaborare cu organizațiile nonguvernamentale locale și internaționale, au oferit o gamă largă de servicii esențiale. Aceste servicii, adaptate necesităților de bază ale refugiaților, au inclus cazare, protecție juridică, alimentație, sănătate și educație. Numărul centrelor de plasament temporar pentru refugiați s-a redus pe măsură ce refugiații și-au găsit locuințe permanente sau au devenit independenți financiar. Protecția temporară a fost accesată de circa 37 000 de persoane, oferindu-li-se drepturi și acces la muncă, educație și îngrijiri medicale. Organizațiile de alimentație au asigurat mese nutritive, iar serviciile medicale au inclus îngrijiri primare, urgențe și suport psihologic. Educația a fost adaptată pentru a ajuta refugiații să se integreze și să-și construiască un viitor stabil. Asistența financiară și umanitară a fost esențială în susținerea refugiaților, iar trecerea de la faza de sprijin la cea de integrare subliniază importanța colaborării pentru un proces de integrare eficient și sustenabil.

Opinia refugiaților despre procesul de integrare variază în funcție de experiențele personale și de modul în care au fost tratați și sprijiniți de către comunitatea și autoritățile locale. În prim-plan, în cadrul interviurilor este evidențiat ***aspectul traumatizant și factorul forțat al deciziei de a migra***: „*…intensitatea bombardamentelor și teama de ocupație, primele victime în rândul civililor, panică – Herson a fost predat, Nikolaev este următorul...”.* Una dintre cele mai des-întâlnite probleme sesizate de refugiații ucraineni în cadrul interviurilor ține de ***separarea familiei în vederea asigurării unui mediu sigur pentru copii***: *„ ...soțul a rămas în Ucraina, iar eu cu copii – în Moldova”*. ***Nu s-au identificat probleme privind integrarea refugiaților în Republica Moldova***, din contra, au fost menționate aspectele, în special lingvistice, care au facilitat integrarea lor în comunitate: *„Cultura și chiar oamenii seamănă foarte mult cu a noastră. Eram foarte îngrijorată de ce o să fac în țară străină, dar din contra, ne-am adaptat foarte rapid. Oamenii vorbesc bine limba rusă, ne simțeam ca acasă, chiar nu sunt mari diferențe.”* La identificarea locurilor de muncă sau la manifestarea dorinței de angajare în câmpul muncii, s-a constatat că ***refugiații ucraineni nu prea***

caută oportunități de angajare, dat fiind faptul că marea majoritate a lor sunt femei de vârstă pensionară și/sau cu probleme de sănătate sau mămici tinere în concediu de creștere și îngrijire a copiilor, iar în acest sens mai mult optează pentru angajare bărbații și tinerii refugiați care încearcă să devină independenți: *„Nu am căutat loc de muncă aici pentru că aveam undeva o siguranță, mai degrabă – speranță, că în curând ne întoarcem acasă și, în plus, am probleme de sănătate în urma unor intervenții medicale.”* În privința planurilor de viitor, ***persoanele refugiate își doresc să revină la viața pe care au avut-o înainte de circumstanțele care i-au determinat să se stabilească în țara noastră***, însă sunt cazuri potrivit cărora mamele doresc să integreze copii în procesul educațional din Republica Moldova: *„Da, planific ca copiii mei să primească o educație în Moldova, pentru că copiii trebuie să primească o educație. Datorită statului Republica Moldova, avem această oportunitate. Grădinițele, școlile și diverse universități și-au deschis cu amabilitate porțile copiilor noștri ucraineni.”*

În rezultatul cercetării, în vederea îmbunătățirii politicilor de integrare pe termen lung a refugiaților ucraineni se propun următoarele recomandări:

- Asigurarea accesului la educație formală și programe de formare profesională pentru a crește șansele de angajare ale refugiaților.
- Continuarea sprijinului lingvistic și cultural pentru a facilita integrarea refugiaților și eficientizarea procesului de angajare.
- Oferirea de asistență pentru găsirea și menținerea locuințelor individuale, evitând traiul colectiv.
- Consiliere profesională și facilitarea accesului la oportunități de angajare și programe de integrare profesională.
- Accesul la servicii medicale și de sănătate mentală pentru a aborda traumele refugiaților, implementate de ONG-uri.
- Dezvoltarea campaniilor informative pentru sprijinirea refugiaților în obținerea independenței financiare.
- Instruirea continuă a specialiștilor în gestionarea crizei refugiaților.
- Crearea unei platforme unice de suport și monitorizare pentru a evita dublarea serviciilor și diversificarea acestora.
- Actualizarea constantă a informațiilor privind disponibilitatea serviciilor pentru refugiați.

Referințe:

1. *Portalul de date UNHCR privind situația refugiaților în lume.* Disponibil: https://data.unhcr.org/en/dataviz/248?sv=0&geo=680
2. *Convenția Națiunilor Unite privind statutul refugiaților din 1951.* Disponibil: https://www.unhcr.org/ro/wpcontent/uploads/sites/23/2016/12/1951_Convention_ROM.pdf

Recomandat

***Oleg BULGARU**, dr., conf. univ.*